

Πως θα γίνει η σύνδεση της "πράσινης Ανάπτυξης" με την κοινωνική οικονομία & συμμετοχική Δημοκρατία; Οι γενικές αναφορές για την πράσινη ανάπτυξη χωρίς θεσμικές προϋποθέσεις συμμετοχής και εμπλοκής της κοινωνίας από τα κάτω είναι ανεπαρκείς για να φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Το μήνυμα είναι: πράσινη ανάπτυξη για όλους και τους μη προνομιούχους. Τους φτωχούς αγρότες, τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες, τους νέους, τις γυναίκες, τους κοινωνικά αποκλεισμένους, τους ενεργούς πολίτες. Και με τη συμμετοχή όλων των συλλογικών οργανώσεων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Σ' αυτές τις εκλογές έχει τεθεί ψηλά στην πολιτική ατζέντα το ζήτημα της «πράσινης ανάπτυξης», Υπάρχει πλέον μια προοπτική εναλλακτικής πορείας, γεγονός που αλλάζει ουσιαστικά την πολιτική επιχειρηματολογία για τις προτεραιότητες στην οικονομία και ικανοποιεί τα μέγιστα τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, οι οποίες εκ των πραγμάτων ήταν και είναι προπομπός της πράσινης ανάπτυξης.

Ωστόσο, οι γενικές αναφορές για την πράσινη ανάπτυξη χωρίς θεσμικές προϋποθέσεις συμμετοχής και εμπλοκής της κοινωνίας από τα κάτω είναι ανεπαρκείς για να φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Ακούγονται ως «πράσινος καπιταλισμός»που μπορεί μεν να μειώνει την περιβαλλοντική υποβάθμιση, δεν μειώνει όμως τις κοινωνικές ανισότητες και δεν αυξάνει την απασχόληση σύμφωνα με τους γενικόλογους ισχυρισμούς όπως έχουν δείξει πρόσφατα σχετικές μελέτες στην Ευρώπη. Τα μεγάλα φωτοβολταΪκά και αιολικά πάρκα, για παράδειγμα, σίγουρα μειώνουν τους ενεργειακούς ρύπους, αλλά δεν δημιουργούν πρόσθετες θέσεις απασχόλησης σε σχέση μ' αυτές που χάνονται.

Ακούγεται επίσης ως «πράσινος κρατισμός» ή πράσινος κεϋνσιανισμός που είναι ευνόητο ότι δεν μπορεί να εγγυηθεί την αποτελεσματικότητα για όλους, χωρίς την εμπλοκή και την αυτο-οργάνωση της κοινωνίας σε νέους θεσμούς και μορφές επιχειρηματικότητας.

Το έλλειμμα αναφοράς και σύνδεσης της πράσινης οικονομίας με τις προϋποθέσεις της, δηλ. με θεσμούς κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας (λ.χ. ηθικές & πράσινες τράπεζες) και τη συμμετοχική δημοκρατία, είναι κομβικής σημασίας. Αναιρεί τον κινηματικό και συμμετοχικό χαρακτήρα που θα μπορούσε να λάβει για όλους τους πολίτες και για τους μη προνομιούχους και μοιάζει με το εκσυγχρονιστικό εγχείρημα που κατέληξε μετά από λίγα χρόνια σε άλλοθι του συστήματος.

Το θεσμικό έλλειμμα επίσης εντοπίζεται σε σχέση με τη γνήσια εκπροσώπηση των Μ.Κ.Ο. και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη διαβούλευση και διακυβέρνηση. Ένα έλλειμμα που κατά ένα μέρος οφείλεται στις ίδιες τις ΜΚΟ και στον κατακερματισμό τους, αλλά και σε μεγάλο βαθμό στον εγκλωβισμό τους στο πελατειακό πολιτικό σύστημα και το πελατειακό κράτος.

Μπορεί αυτά τα θεσμικά ελλείμματα πολιτικής και προϋποθέσεων για τη συμμετοχική Δημοκρατία, να μην επηρεάζουν προς το παρόν επικοινωνιακά την απήχηση του μηνύματος πράσινης Ανάπτυξης" (Π.Α.) που λειτουργεί εκτός των άλλων και ως δυτική μόδα..

Λογικά όμως αποδυναμώνουν τους κοινωνικούς πολύτιμους σύμμαχους , στα δύσκολα που έρχονται και θα συναντήσει η νέα προβλεπόμενη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ , στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, της απασχόλησης και της κοινωνικής ασφάλισης.

Από την άλλη πλευρά, το έλλειμμα αναφοράς σ' αυτές τις εκλογές στον τρίτο τομέα, στην κοινωνική οικονομία και τη συμμετοχική δημοκρατία, μειώνει τις προϋποθέσεις στη δυναμική της πράσινης ανάπτυξης «από τα κάτω» της κοινωνίας, και περιορίζει το προσκλητήριο συμμετοχής και της συγκρότησης του κοινωνικού κεφαλαίου που χρειάζεται.

Το κοινωνικό κεφάλαιο είναι μια σωρευμένη άυλη αξία γνώσης, εμπιστοσύνης, συντονισμού και ενότητας, που συγκροτείται σε μια κοινότητα και «ταμιεύεται» σε μια υποθετική τράπεζα χρόνου και δεξαμενή σκέψης προς κοινό όφελος.

Ασφαλώς ένα φωτεινό παράδειγμα ήταν η σύνδεση με τους κοινωνικούς εταίρους που έκανε ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, στο Συνέδριο της Πανελλήνιας Ένωσης Νέων Αγροτών. Και θα περιμέναμε αυτή η σύνδεση να συνεχιστεί και με άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς, αλλά και ιδιαίτερα με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Γιατί είναι φανερό ότι η πράσινη ανάπτυξη δεν μπορεί να αλλάξει το μοντέλο της οικονομίας και να ευδοκιμήσει εάν περιοριστεί μόνον στο κράτος και τους μεγαλοεπενδυτές της αγοράς.

Επιπλέον, το γνωρίζουν όλοι ότι δεν μπορούμε να έχουμε πράσινη αγροτική ανάπτυξη χωρίς την εμπλοκή των μικροκαλλιεργητών που παράγουν βιολογικά προϊόντα, χωρίς αγρότες να εμπλακούν με τον αγροτουρισμό-οικοτουρισμό, αφού στηριχθούν με τα κατάλληλα κίνητρα και κάνουν τις απαραίτητες μικροεπενδύσεις.

Κι αυτό ισχύει και στους άλλους τομείς της οικονομίας. Δεν μπορούμε, π.χ. να έχουμε πράσινες πόλεις εάν οι πολίτες και τα νοικοκυριά δεν γίνουν όχι μόνον καταναλωτές

πράσινων προϊόντων, αλλά και μικροεπενδυτές στα πράσινα επαγγέλματα, στην ανακύκλωση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Δεν μπορούμε να έχουμε πράσινες πόλεις εάν, η τοπική Αυτοδιοίκηση δεν εμπλακεί ενεργά σε αυτή τη διαδικασία για πράσινες επενδύσεις και πράσινες προμήθειες σε συνεργασία με τον τομέα του εθελοντισμού και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας προς όφελος όλων των πολιτών.

Για να υπάρξουν επίσης κινητήριες δυνάμεις της Π.Α είναι ανάγκη ο απεγκλωβισμός των μη κυβερνητικών οργανώσεων από το πελατειακό πολιτικό σύστημα και από την ηγεμονία μιας ολιγαρχίας των lobbies, που περιορίζουν το κοινωνικό κεφάλαιο και τα κοινωνικά ωφελήματα του εθελοντισμού με τον σφετερισμό της εκπροσώπησης.

Για όλα αυτά βέβαια χρειάζονται να υπάρξουν ειδικά κίνητρα και πολιτικές. Προϋποθέσεις αυτό-οργάνωσης για την ανάπτυξη συλλογικών θεσμών κοινωνικής οικονομίας και οριζόντιας συνεργασίας του μη κερδοσκοπικού τομέα της οικονομίας σε συνεργασία με την τοπική Αυτοδιοίκηση.

Είναι γεγονός ότι τα κόμματα ως μηχανισμοί δεν παρακολουθούν αυτά τα ζητήματα ,και δεν έχουν χαράξει θέσεις και παραδείγματα οριζόντιας συνεργασίας μέσα από τα δίκτυα των Μ.Κ.Ο. και τοπικής Αυτοδιοίκησης μολονότι, υπάρχουν πρωτοβουλίες από τα κάτω για αυτή την υπόθεση.

Είναι ανάγκη έτσι, να ιδωθεί το έλλειμμα και η σύγχυση που επικρατεί στον κομματικό τομέα εθελοντισμού του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος πόρρω απέχει από τις διακηρυγμένες θέσεις και ομιλίες του προέδρου. Να ξεκαθαρίσει η σύγχυση μεταξύ κομματικού εθελοντισμού, θεσμών αλληλεγγύης και εθελοντισμού για το περιβάλλον.

Γιατί εκεί στο κόμμα οι υπεύθυνοι του εθελοντισμού καμία σχέση δεν είχαν μέχρι τώρα με τους θεσμούς του εθελοντικού κινήματος και τις οργανώσεις τους. Τα θεσμικά ζητήματα που απασχολούν τις ΜΚΟ σε σχέση με το κράτος και την εκπροσώπησή τους, τις μεταρρυθμίσεις που χρειάζονται για να αξιοποιηθεί το κοινωνικό κεφάλαιο του εθελοντισμού.

Όταν προέκυπτε κάποιο σχετικό θέμα καλούσαν τις μεγάλες πολυεθνικές οικολογικές οργανώσεις να μιλήσουν εκ μέρους τους-πέρα από κάθε έννοια συμμετοχικότητας της ίδιας της κοινωνίας.

Συμβαίνει επίσης να καλούν τους εθελοντές των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και τους μιλούν για τον κομματικό εθελοντισμό και την κομματική ιστορία, που είναι εντελώς άλλο θέμα από τα ζητούμενα της κοινωνίας των πολιτών. Αγνοώντας φυσικά ότι αυθεντικός εθελοντισμός της ΚτΠ. έχει πρακτικό αντίκρισμα την άμεση προσφορά στην κοινωνία και τον συνάνθρωπο και για αυτό έχει και ουσιαστική κοινωνική επιρροή.

Η Νέα κυβέρνηση που θα αναλάβει τα ηνία, έχει ανάγκη τις κινητήριες δυνάμεις της ΚτΠ. και πράσινης ανάπτυξης μέσα από την τη διαδικασία της συλλογικής διαβούλευσης και διακυβέρνησης. Εξάλλου αυτό έχει ειπωθεί σε μια άλλη φάση για τη συμμετοχική Δημοκρατία.

Η πραγμάτωση της συμμετοχικής Δημοκρατίας στο πιο προωθημένο και δυναμικό θεσμό, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, έχει στόχο την αξιοποίηση του κοινωνικού κεφαλαίου του εθελοντισμού που λειτουργεί ως προστιθέμενη αξία στην οικονομία μειώνοντας το κόστος ανταλλαγών και τον κοινωνικό και πολιτικό αποκλεισμό.

Η συμμετοχική Δημοκρατία δεν είναι μόνον ζήτημα σεβασμού στην βούληση όλων των πολιτών αλλά και οικονομικής αποτελεσματικότητας ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μεγάλες μεταρρυθμίσεις.

Η βεβαιότητα της εκλογικής νίκης στις 4 Οκτώβρη δεν αναιρεί τη χρησιμότητα των κοινωνικών συμμαχιών αλλά και την καθοριστική συμμετοχή και συμβολή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα δύσκολα που έρχονται για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας, της κοινωνικής ασφάλισης και της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης.

Ο τόπος δεν αντέχει άλλες χαμένες ευκαιρίες από τον εγκλωβισμό της οικονομίας από την οικονομική ολιγαρχία... Και θα χαθούν κι άλλες ευκαιρίες εάν δεν αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο το νέο κοινωνικό κεφάλαιο που συγκροτείται μέσα από τους θεσμούς των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Η πράσινη ανάπτυξη για όλους δεν είναι μόνον ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης για την διανομή των ωφελημάτων των νέων πράσινων τεχνολογιών, αλλά και προϋπόθεση κινητήριας δύναμης για να πετύχει το όλο εγχείρημα της πράσινης ανάπτυξης.

Γράφει ο Βασίλης Τακτικός, διευθυντής της oikopress και υπεύθυνος του «Συντονιστικού κέντρου ΜΚΟ»